

Anketa: Kariéroví poradci v členské základně Avp

Anketa „Kariéroví poradci v členské základně Avp“ měla sloužit jako podklad pro zpracování metodické podpory začínajícím školským kariérovým poradcům. Na Národním pedagogickém institutu České republiky (NPI ČR) však došlo k personální změně a není jisté, jak to s metodickou podporou dopadne.

Nicméně, všem respondentům tímto děkujeme.

Anketa byla anonymní a dále v textu není rozlišováno pohlaví respondentů.

Anketu umístěnou na webových stránkách Asociace výchovných poradců od 10. 10. 2023 do 25. 10. 2024 vyplnilo 74 respondentů, z nichž 55% uvedlo, že působí na základní škole, 32% na střední odborné škole, 10% na gymnáziu a 3% na vyšší odborné škole (tab. č. 1).

Tabulka č. 1) V jakém typu instituce působíte?

Škola	Počet	%
Základní škola	41	55%
Střední odborná škola	24	32%
Gymnázium	7	10%
Vyšší odborná škola	2	3%
Celkem	74	100

Příloha č. 3 Vyhlášky č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních¹ stanoví standardní činnosti výchovného poradce, mezi nimiž jsou činnosti kariérového poradenství. Neznamená to však jednoznačně, že každý výchovný poradce musí tyto činnosti vykonávat. Výjimkou jsou situace, kdy byla na škole zřízena pracovní pozice kariérového poradce, nebo je na škole s vyšším počtem žáků více než jeden výchovný poradce, z nichž je jeden pověřen výkonem výchovného a druhý kariérového poradenství.

Mezi respondenty převažovali pedagogičtí pracovníci vykonávající funkci kariérového poradenství (tab. č. 2) déle než pět let (47%). Zajímavé je, že se do ankety zapojili i ti, kteří vůbec kariérové poradenství nevykonávají (13,5%).

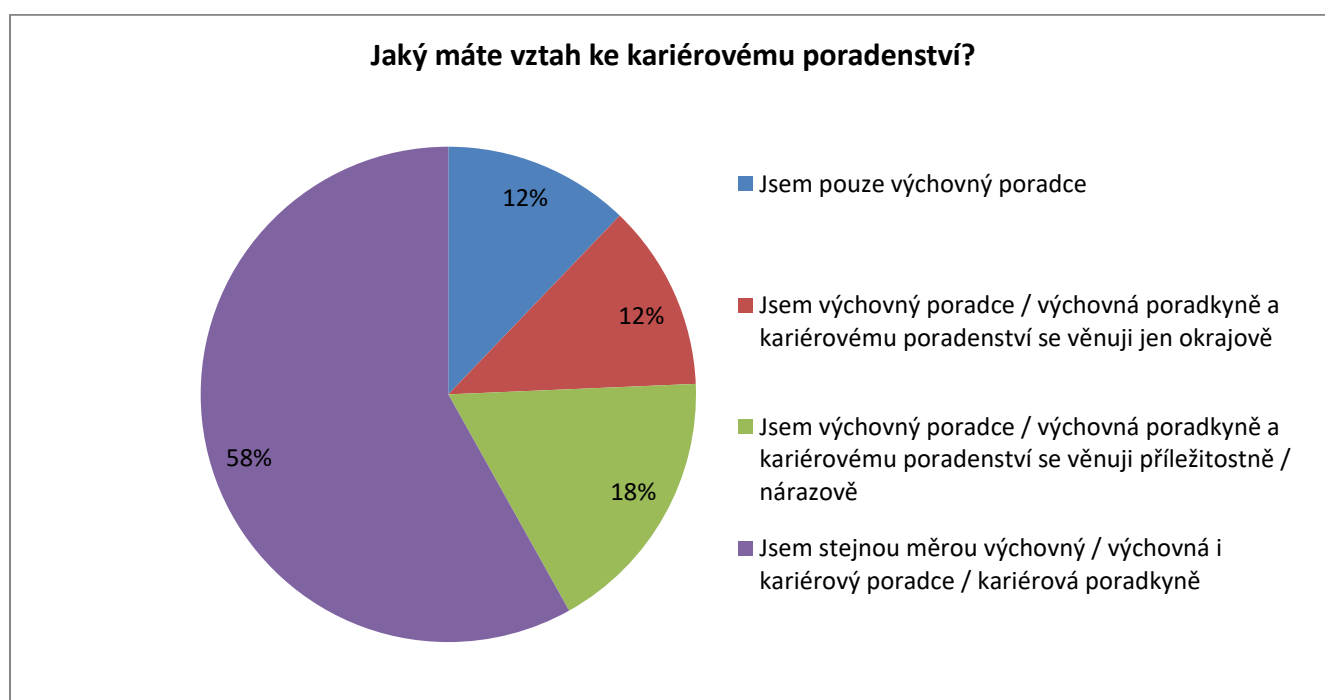
¹ [72/2005 Sb. Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních \(zakonyprolidi.cz\)](#)

Tabulka č. 2) Jak dlouho působíte ve škole (i) jako kariérový poradce / kariérová poradkyně?

Délka působení na škole i jako kariérový poradce	Počet	%
Vůbec ne	10	13,5%
Méně než rok	10	13,5%
1 – 2 roky	11	15%
3 – 5 let	8	11%
Více než 5 let	35	47%
Celkem	74	100

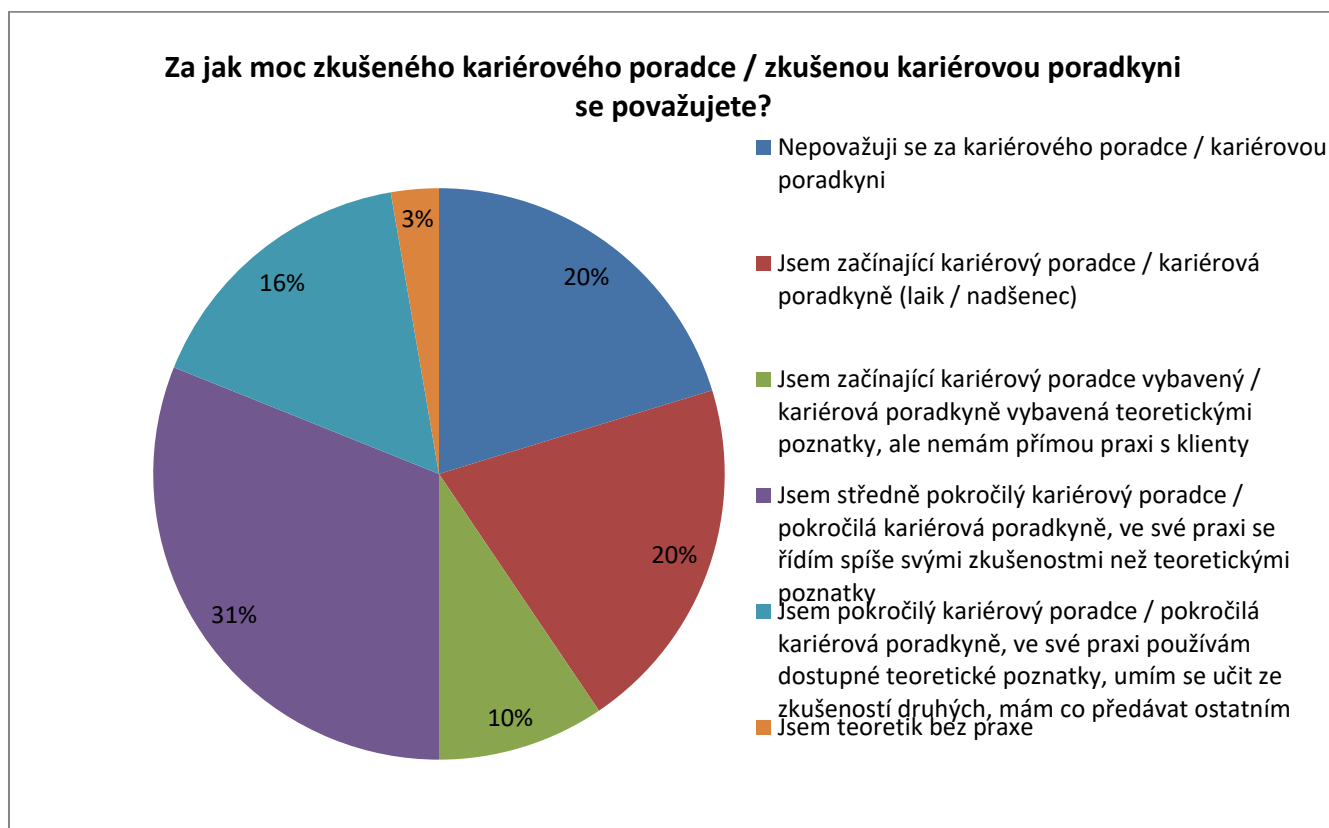
Více než polovina respondentů se cítí být stejnou měrou výchovným i kariérovým poradcem (graf č. 1, 58%), zatímco téměř třetina se věnuje kariérovému poradenství příležitostně (18%) nebo jen okrajově (12%). Stejně jako v předchozí odpovědi několik respondentů uvedlo, že je pouze výchovným poradcem (12%).

Graf č. 1) Jaký máte vztah ke kariérovému poradenství?

Zajímalo nás za jak zkušeného kariérového poradce se naši respondenti považují. Téměř čtvrtina se nepovažuje za kariérového poradce (20%) nebo se označuje za teoretika bez praxe (3%). Méně než jedna třetina se považuje za začínajícího kariérového poradce laika / nadšence (20%) nebo je vybavená teoretickými poznatky bez přímé praxe s klienty. Největší skupina respondentů se považuje za středně pokročilého kariérového poradce (31%). Potěšující je, že se zbývající respondenti (16%) považují za pokročilé kariérové poradce, který ve své praxi používá dostupné teoretické poznatky, umí se učit ze zkušeností druhých a má co předávat ostatním.

Graf č. 2) Za jak zkušeného kariérového poradce / zkušenou kariérovou poradkyni se považujete?

Stejně jako v ostatních poradenských směrech je pro schopnost poradce řešit různé potřeby klientů významné a přínosné další vzdělávání. Odhlédneme-li od několika respondentů (12%), kteří nejsou kariérovými poradci, je v našem vzorku několik respondentů (10%), kteří se cítí být různou měrou kariérovými poradci, a přesto v posledních pěti letech neabsolvovali ani jednu hodinu na vzdělávací akci s tématem kariérového poradenství. Potěšující je, že ostatní respondenti uvádějí, že 15% absolvovalo vzdělávací akce v rozsahu 1-5 hodin, 27% v rozsahu 6-20 hodin a 28% v rozsahu 21-100 hodin (tab č. 3).

Tabulka č. 3) Odhadněte počet hodin, které jste absolvoval/a na vzdělávacích akcích týkajících se kariérového poradenství za posledních pět let

Počet hodin	Počet	%
Vůbec žádné	16	22
1 – 5 hod.	11	15
6 – 20 hod.	20	27
21 – 100 hod.	21	28
101 – 200 hod.	4	5
Více než 201 hodin	2	3
Celkem	74	100

Respondenti, kteří absolvovali kurz delší než 201 hodin (3%), uvedli shodně kurz završený zkouškou z kariérového poradenství.

Byl to dvouletý kurz završený zkouškou z kariérového poradenství - původně jsme měli obdržet jen osvědčení, ale mnozí účastníci jsme si udělali zkoušku.

Vzdělávání školních kariérových poradců, Zlínský kraj; Centrum kariérového poradenství Zlín - studium a příprava na získání profesní kvalifikace "Kariérový poradce pro vzdělávání a profesní dráhu, 75-004-R (rok získání 2022)

Mezi respondenty převažují absolventi specializačního studia výchovného poradenství (tab. č. 4), kteří jej absolvovali v posledních pěti letech (38%) a někteří jej momentálně navštěvují (12%).

Tabulka č. 4) Absolvoval/a jste v posledních pěti letech specializační studium výchovného poradenství?

Absolvování specializačního studia výchovného poradenství	Počet	%
Ano	28	38
Momentálně je navštěvuji	9	12
Ne	37	20
Celkem	74	100

Ze 74 respondentů jich absolvovalo 8 (11%) zkoušku z profesní kvalifikace kariérová poradce a 3 respondenti (4%) se na ni momentálně připravovalo (tab. č. 5).

Tabulka č. 5) Absolvoval/a jste v posledních pěti letech zkoušku z profesní kvalifikace kariérový poradce / kariérová poradkyně (nebo kariérový poradce pro vzdělávací a profesní dráhu)?

Absolvování zkoušky z profesní kvalifikace kariérový poradce	Počet	%
Ano	8	11
Momentálně se na ni připravuji	3	4
Ne	63	85
Celkem	74	100

Téměř tři čtvrtiny respondentů plánuje (34%) nebo uvažuje (35%) o zvýšení své odbornosti v kariérovém poradenství (tab. č. 6). Někteří zaujali neutrální postoj (8%) a další to spíše neplánují (12%) nebo neplánují (11%).

Tabulka č. 6) Plánujete v budoucnu zvyšovat svou odbornost v kariérovém poradenství?

Absolvování zkoušky z profesní kvalifikace kariérový poradce	Počet	%
Ano	25	34
Spíše ano	26	35
Nevím, nemám názor	6	8
Spíše ne	9	12
Ne	8	11
Celkem	74	100

Komentáře respondentů

Většina respondentů (83%) se poměrně široce rozepsali k tomu, co by mělo být prioritou metodické podpory pro začínající kariérové poradce. Komentáře a náměty byly seskupeny podle jejich významu a identifikována jejich hlavní témata a počet výskytů (tab. č. 7). Např. v jednom komentáři bylo identifikováno sedm různých témat. K jednotlivým tématům byly vybrány celé citace nebo jejich úryvky.

Mezi prioritami pro metodickou podporu začínajících kariérových poradců (tab. č. 7) bylo nejčastěji (13x) zmiňována možnost setkávání pro předávání zkušeností a sdílení dobré praxe (prezenčně i online).

Osobně se přikláním za seminář, který uvede kariérové poradce "do obrazu" legislativně, to mi z počátku chybělo, než jsem se ve všem zorientovala.

Respondenti navrhují mezi priority podpory aktuální zdroje kariérových informací, dostupné informační zdroje o TP a o nových profesích (11x).

Dobrý přehled možností, kde čerpat informace.

Získávat informace o nově vznikajících profesích.

Informace k přijímacímu řízení ... novinky ve světě práce

Mezi konkrétní témata pak patří nácvik vedení poradenského rozhovoru s žáky a rodiči (9x), praktický nácvik postupů při poradenských činnostech a pracovní listy (6x), ukázkový časový harmonogram KP² a náplně jednotlivých hodin (5x).

² Zkratka KP: kariérové poradenství event. kariérový poradce

Poté bych za sebe doporučila nějaké kariérní portfolio/pracovní sešit, kterým by se poradce mohl řídit např. v hodinách volby povolání.

Respondenti do priorit zařazují dostupnost metodické podpory (i online), možnost konzultace s jiným poradcem, externistou nebo supervizorem (7x).

Metodická podpora nejlépe on-lin.

Pokud navštěvuji semináře pro kariérové poradce, jsou téměř vždy zaměřeny na základní školství, i přestože jsou určeny též pro střední školy. Tudíž mám pocit, že metodická podpora pro střední školy v podstatě neexistuje a že nejlepšími semináři se pro mne stávají životní zkušenosti a letitá praxe.

Z mé zkušenosti probíhalo vždy vše za pochodu, ve spěchu. Nikdo mi pořádně nic nevysvětlil. Prioritou by bylo zajištění např. externisty/supervizora, který by byl dlouhodoběji nápomocen. Předání informací a zkušeností by mělo být ucelené, vše směřovat do praxe. Co udělat když... Jak pomoci s tím a tím... Kde najdu to a to... Příliš teorie např. v rámci školení je někdy frustrující.

Legislativa týkající se kariérového poradenství je také jedno z nejvíce uváděných témat (5x).

Orientace v legislativě, příklady dobré praxe.

Praktické konkrétní činnosti, které by měl kariérový poradce vykonávat a legislativní zakotvení.

S legislativou souvisí také několik poznámek týkajících se postavení kariérového poradce na školách. Jeden respondent se zamýšlí nad nastalou potřebou definovat v legislativě pracovní pozici kariérového poradce.

Kariérové poradenství je jednoznačně legislativně definováno jako náplň práce výchovného poradce. Pokud má existovat institut kariérového poradce - jako že by asi v dnešní době jednoznačně mohl (specifika kvalitního kariérového poradenství) - je třeba tento institut jednoznačně definovat, vytvořit podmínky k práci a nenechávat to pouze na uvážení ředitelů škol. Jde o zodpovědnou práci a na základních školách se stále setkávám s velmi specifickými přístupy tzv. kariérových poradců - pozdní práce na výběru střední školy (9. třída) - kariérového směřování, neaktuální narážky ze strany některých kariérových poradců na moje argumenty týkající se dnešního trhu práce (které profese pravděpodobně v následujících deseti letech buď zaniknou, nebo doznají zásadní modernizace a budou požadovat jiné dovednosti, než jak je známe, ochota a nutnost učit se, abych měl lepší podmínky startu a výběru své kariéry atp.)

Respondentů, kteří se nezávisle na sobě také vyslovují k potřebě rozdělení pracovní pozice výchovného poradce na dvě, bylo více.

Působím na poměrně velké škole a zaměstnává mě spíše výchovné poradenství, uvítala bych, kdyby obě funkce mohly být oddělené.

Jsme velkou školou, výchovný poradce je velmi vytížený a pro věnování se kariérovému poradenství nemá prostor. Uvažujeme o rozdělení rolí.

Na některých školách je toto rozdělení již funkční.

Výchovný poradce a kariérový poradce, dvě funkce, které jsou u nás rozložené pro dvě učitelky.

Další velkým požadavkem respondentů je požadavek na dostupnou ucelenou metodickou příručku s technikami pro sebepoznávání žáků zš a sš (4x) a přípravou na přijímací řízení na následnou školu (3x).

Ucelená příručka pro kariérové poradce - do hodin volba povolání v 8. a 9. ročníku ZŠ.

Priorita - znát dobře své žáky, orientace na trhu práce, umění komunikace při pohovoru, výběr povolání, individuální i skupinové poradenství, poznávací a sebe poznávací metody, popisy povolání, komunikace škol se zaměstnavateli, neustálý profesní rozvoj, být flexibilní.

Mít představu, jak vést rozhovor KP se žáky, rodiči, přehled středních škol, uplatnění po jejich absolvování, znalost poptávky na trhu práce, znalost webových prohlížečů na KP - znalost postupu přijímacích řízení - pracovní listy, testy pro sebepoznávání mohou sloužit i k výuce.

Témata vyskytující se 1x nebo 2x není z našeho pohledu potřeba komentovat.

Tabulka č. 7: Výskyt klíčových slov (témat) v komentářích k tomu, co by mělo být prioritou metodické podpory pro začínající kariérové poradce

Klíčové slovo	Počet
setkávání pro předávání zkušeností, sdílení dobré praxe, prezenčně i online	13
aktuální zdroje kariérových informací, dostupné informační zdroje o trhu práce a o nových profesích	11
vedení poradenského rozhovoru s žáky a rodiči	9
metodická podpora i online, možnost konzultace s jiným poradcem, supervize	7
praktický nácvik postupů při poradenských činnostech a pracovní listy	6
časový harmonogram KP a náplně jednotlivých hodin	5
orientace v legislativě související s KP, legislativní ukotvení KP a snížení úvazku	5
ucelená metodická příručka s technikami pro sebepoznávání žáků zš a sš	4
příprava na přijímací řízení	3
ucelená příručka pro kariérové poradce pro zš a sš	3

dostupnost dalšího vzdělávání a kurzů pro KP	2
návštěvy škol, praxe a stáže pro sš studenty	2
příprava na pracovní pohovor	2
spolupráce a komunikace školy se zaměstnavateli	2
vedení volby povolání s nerozhodnutými žáky	2
žakovské kariérové portfolio	2
jak na šablony pro KP	1
jak získat podporu vedení	1
kazuistiky	1
koučovací techniky	1
metodika skupinového poradenství v KP	1
poradenská práce s talenty	1
spolupráce KP s rodiči	1
spolupráce s externími odborníky	1
systém kariérového vzdělávání na školách	1
ucelený kurz pro začínající KP na sš	1
ukázkové hodiny KP	1
vedení skupinového poradenství v KP	1
volba povolání jako předmět	1
zkouška z profesní kvalifikace	1
Celkem	91

Závěrem

Počet respondentů ankety byl poměrně malý a její výsledky nelze považovat za názory většiny výchovných poradců.

Respondenty ankety nejvíce tíží nedostatečný čas určený pro výkon funkce výchovného poradenství a jeho administrativní náročnost. Někteří výchovní poradci jsou nespokojeni se svým postavením v hierarchii školy, se spoluprací a komunikací uvnitř a vně školy, a s prostory, ve kterých poskytují konzultace.

Přestože byly komunikovány jen jedním respondentem, zazněly i náměty k řešení jako je možnost zřízení linky na právníka pro případ nejasného výkladu legislativy výchovného poradenství, zvýšení dostupnosti psychiatrického vyšetření žáků a zabezpečení psychohygieny členů školního poradenského pracoviště.

Výsledky ankety bude Rada Asociace výchovných poradců diskutovat a hledat jejich možné řešení.

Zuzana Freibergová

Asociace výchovných poradců, z.s.

15.10.2023